

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.7.18>

PRZEDMIOT IMPORTU, PRODUKCJI, SPRZEDAŻY I DYSTRYBUCJI ARTYKUŁÓW PORNOGRAFICZNYCH

Vitalii Varfolomeiev

student Donieckiego Państwowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Kropiwnicki, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-1378-7175

Varfolomeev007@gmail.com

Adnotacja. Artykuł dotyczy istoty i treści przedmiotów pornograficznych. Autor zwraca uwagę na dyskusyjność definiowania braku wartości kulturowej, naukowej, artystycznej i historycznej, jako cech pornografii, co wynika z obecności szeregu innych przedmiotów i produktów o charakterze seksualnym i erotycznym, których nie można ocenić pod względem ich wartości, a nie mają one specyfiki pornografii, o czym również mowa w ustawie Ukrainy „O ochronie moralności publicznej”. Wskazano na potencjalne zagrożenia związane z przedmiotami pornograficznymi dla osób, które je oglądają pod względem demoralizacji, a także tworzenia gwałtownych zachowań. Ocena prawna przedmiotów pornograficznych wymaga jasno określonych kryteriów, które umożliwią organom prowadzącym dochodzenie przedprocesowe, a także instytucjom eksperckim, które przeprowadzą ekspertyzy kryminalistyczne w celu rozróżnienia produktów o charakterze seksualnym i określenia stopnia publicznego zagrożenia czynami związanymi z ich traktowaniem.

Słowa kluczowe: przedmioty o charakterze pornograficznym, przemoc seksualna, wykroczenia karne, moralność publiczna, ekspertyza sądowa w zakresie historii sztuki, produkty o charakterze erotycznym, produkty zawierające charakter seksualny, import, produkcja, sprzedaż, dystrybucja.

THE SUBJECT OF IMPORTATION, PRODUCTION, SALE AND DISTRIBUTION OF PORNOGRAPHIC OBJECTS

Vitalii Varfolomeiev

Applicant of Donetsk State University of Internal Affairs

(Kropivnytskyi, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0003-1378-7175

Varfolomeev007@gmail.com

Abstract. The article examines the essence and content of pornographic objects. The author draws attention to the debatability of defining the lack of cultural, scientific, artistic and historical value as a sign of pornography, which is due to the presence of a number of other objects and products of a sexual and erotic nature that cannot be evaluated from the point of view of their value, while they do not have the specifics of pornography, which is also stated in the Law of Ukraine "On Protection of Public Morals". It is pointed out the potential danger of pornographic objects for those who view them from the point of view of demoralization, as well as the formation of violent behavior. The legal assessment of objects of pornography requires clearly defined criteria that will enable pre-trial investigation bodies, as well as expert institutions that will conduct forensic art examination, to distinguish products that contain a sexual nature and to determine the degree of social danger of actions that associated with its circulation.

Key words: objects of a pornographic nature, sexual violence, criminal offenses, social morality, forensic art examination, products of an erotic nature, products containing a sexual nature, import, production, sale, distribution.

ПРЕДМЕТ ВВЕЗЕННЯ, ВИГОТОВЛЕННЯ, ЗБУТУ І РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ПОРНОГРАФІЧНИХ ПРЕДМЕТІВ

Віталій Варфоломєєв

здобувач Донецького державного

університету внутрішніх справ (Кропивницький, Україна)

ORCID ID: 0000-0003-1378-7175

Varfolomeev007@gmail.com

Анотація. В статті розглядається сутність та зміст порнографічних предметів. Автор звертає увагу на дискусійність визначення відсутності культурної, наукової, художньої та історичної цінності як ознаки порнографії, що зумовлено наявністю низки інших предметів та продуктів сексуального та еротичного характеру, які не можуть бути оцінені з точки зору їх цінності, при цьому вони не мають специфіки порнографії, про що також зазначено у Законі України «Про захист суспільної моралі». Вказано на потенційну небезпеку порнографічних предметів для осіб, які їх переглядають з точки зору деморалізації, а також формування насильницької поведінки. Юридична оцінка предметів порнографії потребує чітко визначених критеріїв, які нададуть можливість органам досудового розслідування, а також експертним установам, які проводитимуть судово-мистецтвознавчу експертизу

розмежовувати продукцію, яка містить сексуальний характер та визначати ступінь суспільної небезпеки діянь, які пов'язані із її обігом.

Ключові слова: предмети порнографічного характеру, сексуальне насильство, кримінальні правопорушення, суспільна мораль, судово-мистецтвознавча експертиза, продукція еротичного характеру, продукція, яка містить сексуальний характер, ввезення, виготовлення, збут, розповсюдження.

На сучасному етапі розбудови української державності встановлення найбільш суспільно небезпечних видів кримінальних правопорушень є одним із першочергових завдань, спрямованих на формування безпекового середовища за всіма напрямками, у тому числі – антикримінальному. Аналіз державної статистики надає можливість констатувати зростання кількісного та негативну зміну якісного показника кримінальних правопорушень проти моральності, особливо це стосується діяння, передбаченого ст. 301 Кримінального кодексу України (далі – КК України) – ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів. Така ситуація є наслідком недоліків, які виникають в процесі досудового розслідування, зумовлених як тактичними помилками в слідчій діяльності, так і відсутністю єдиного розуміння предмету цього кримінального правопорушення та його відмежування від іншої продукції, яка має зміст сексуального характеру. Враховуючи вказане, актуальним є розгляд поняття та сутності порнографічних предметів в контексті суспільно небезпечного діяння, передбаченого ст. 301 КК України.

Проблеми відмежування порнографічних предметів від іншої продукції, яка містить сексуальний та еротичний характер присвятили свої праці такі вчені як М. Войчишена, О. Волобуєва, А. Ландіна, Д. Паляничко, О. Рябчинська, та ін. На увагу заслуговують також праці зарубіжних учених: Тегана Інсола (Tegan Insoll), Анни Оваської (Anna K. Ovaska), Мікко Аалтонена (Mikko Aaltonen), Юхі Нурмі (Juha Nurmi) та Ніни Вааранен-Вальконен (Nina Vaaranen-Valkonen). Однак, не дивлячись на достатню кількість праць, окремі питання залишаються невирішеними, що і зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Метою статті є розгляд сутності та змісту порнографічних предметів, встановлення їх основних диференційуючих ознак як таких, що мають суспільно небезпечність.

У сучасній криміналістичній та кримінально-правовій науці наразі існують різні підходи до розуміння порнографії, що зумовлено як окремими недоліками понятійно-категоріального апарату, викладеного у нормативно-правових актах, так і особливостями методології експертної оцінки таких предметів. Так, наприклад, на думку Д.Г. Паляничко, під порнографією необхідно розуміти твори, зображення і інші предмети сексуального характеру, призначені для збудження патологічної статевої пристрасті (Паляничко, 2009: 228). О.П. Рябчинська вказує на необхідність мінімізації кількості оціночних понять у дефініції «порнографія» і розуміти під останньою натуралістичне зображення, опис статевих органів персонажів (людей, тварин), зокрема, і в момент вчинення ними або щодо них статевих дій (Рябчинська, 2002: 5). А.В. Ландіна розуміє порнографію як демонстративне візуальне або звукове зображення статевого акту, а також опис фізіології статевих органів персонажів (людей, тварин), зокрема, в момент вчинення ними або щодо них дій сексуального характеру (Ландіна, 2013: 144). В Законі України від 20 листопада 2003 року № 1296-IV «Про захист суспільної моралі» визначено, що порнографією є вульгарно-натуралістична, цинічна, непристойна фіксація статевих актів, самоцільна, спеціальна демонстрація геніталій, антиетичних сцен статевого акту, сексуальних збочень, зарисовок з натури, які не відповідають моральним критеріям, ображають честь і гідність людини, спонукаючи негідні інстинкти (Закон України від 20 листопада 2003 року № 1296-IV «Про захист суспільної моралі»). Отже, аналіз наведених вченими дефініцій надає можливість визначити основні об'єднуючі ознаки, якими є невідповідність моральним критеріям, ображення честі та гідності людини та спонукування негідних інстинктів.

М. Войчишена пропонує більш широкий перелік суттєвих ознак порнографії, які, на думку вченої, полягають у такому: натуралістичність, вульгарність, цинічність та непристойність зображуваного; збудження патологічної статевої пристрасті та статевих інстинктів; зображення статевого акту та статевих органів; зображуване не відповідає моральним критеріям та є образливим для суспільної моральності; ображає честь і гідність людини; відсутність культурної, наукової, художньої та історичної цінності (Войчишена, 2019: 29). Отже, фактично зміст викладеної думки дублює законодавче положення. Не в повній мірі можна погодитись із визначенням відсутності культурної, наукової, художньої та історичної цінності як ознаки порнографії, що зумовлено наявністю низки інших предметів та продуктів сексуального та еротичного характеру, які не можуть бути оцінені з точки зору їх цінності, при цьому вони не мають специфіки порнографії, про що також зазначено у вищезгаданому нормативно-правовому акті.

Так, наприклад, відповідно до приписів Закону Україну «Про захист суспільної моралі» під продукцією еротичного характеру необхідно розуміти будь-які матеріальні об'єкти, предмети, друковану, аудіо-, відео-продукцію, в тому числі рекламу, повідомлення та матеріали, продукція засобів масової інформації, електронних засобів масової інформації, що містять інформацію еротичного характеру, має за мету досягнення естетичного ефекту, зорієнтовану на доросле населення і не збуджує в аудиторії нижчі інстинкти, не є образливою; продукцією порнографічного характеру є будь-які матеріальні об'єкти, предмети, друкована, аудіо-, відеопродукція, в тому числі реклама, повідомлення та матеріали, продукція засобів масової інформації, електронних засобів масової інформації, змістом яких є детальне зображення анатомічних чи фізіологічних деталей сексуальних дій чи які містять інформацію порнографічного характеру; продукція сексуального характеру – будь-які матеріальні об'єкти, предмети, друкована, аудіо-, відеопродукція, в тому числі реклама, повідомлення та матеріали, продукція засобів масової інформації, електронних засобів масової

інформації, призначені для задоволення сексуальних потреб людини (Закон України від 20 листопада 2003 року № 1296-IV «Про захист суспільної моралі»). Виходячи зі змісту нормативно-правового акту можна підсумувати, що критерії відмежування предметів порнографії від продукції еротичного характеру знаходяться в площині оцінки сутності та змісту суспільної моралі в державі. Загальний підхід до цього феномену дозволяє його розуміти як сукупність ціннісних та культурних орієнтирів та норм поведінки встановлених в державі із урахуванням потреб та менталітету його громадян. Із цього логічним висновком є те, що суспільна мораль є динамічним та оціночним поняттям, яке залежить від територіальної ознаки. Є підстава вважати, що юридична оцінка предметів порнографії потребує чітко визначених критеріїв, які нададуть можливість органам досудового розслідування, а також експертним установам, які проводитимуть судово-мистецтвознавчу експертизу розмежовувати продукцію, яка містить сексуальний характер та визначати ступінь суспільної небезпеки діянь, які пов'язані із її обігом. Наразі огляд судової практики надає можливість підсумувати надмірний оціночний суб'єктивізм як на етапі досудового, так і судового розгляду, зумовлений екзистенційністю та амбівалентністю поняття суспільної моралі.

Вказана теза підтверджується також позицією Верховного суду України. Так, у постанові від 29 жовтня 2021 року (справа №480/85/19; провадження №К/9901/22248/19) вказано, що з аналізу наведених норм права вбачається, що поняття суспільної моралі є оціночним і у кожному випадку порушення (не порушення) суспільної моралі має оцінюватися, виходячи з фактичних обставин. Також варто враховувати, що протягом останніх десятиліть у суспільстві змінювалися традиції, культурні цінності, які формують суспільну мораль (Постанова Верховного Суду України від 29 жовтня 2021 року). Виходячи із наведеного, можна підсумувати, що увага має акцентуватись на встановленні потенційної суспільної небезпеки, яку може спричинити продукція, яка має сексуальний зміст.

Наприклад, А.В. Ландіна зазначає, що більш небезпечними, ніж саме вчинення зазначених в ст. 301 КК України злочинних діянь з порнографічними предметами, є наслідки, які можуть потягнути такі протиправні дії (Ландіна, 2013: 144), а О.П. Рябчинська стверджує, що суспільна небезпечність вказаного кримінального правопорушення полягає в публічності та не контрольованості розповсюдження порнографічних предметів (Рябчинська, 2002: 5). У Науково-практичному коментарі до Кримінального кодексу України також зазначено, що суспільна небезпечність дій, пов'язаних з розповсюдженням порнографічних предметів, полягає в тому, що вони є доволі серйозною формою порушення принципів статевої моралі, що спричиняє шкоду моральному вихованню людей шляхом створення викривленого уявлення особливо у молоді, про міжстатеві інтимні стосунки і може бути засобом незаконного збагачення (Науково-практичний коментар статей 300, 301 розділу XII «Злочини проти громадського порядку та моральності» Особливої частини Кримінального кодексу України, 2012: 34). Окрім вказаного, варто зауважити на потенційній небезпеці порнографічних предметів для осіб, які їх переглядають з точки зору деморалізації, а також формування насильницької поведінки. Вивчення наукових праць та судової практики надає можливість констатувати наявність кореляції між переглядом порнографії (яка, серед іншого, вбачає наявність матеріалів, зміст яких полягає у задоволенні акторами статевої пристрасті із застосуванням сили, а також шляхом завдання партнеру легких тілесних ушкоджень, згвалтування та інших форм сексуального насильства тощо) та наступними кримінальними правопорушеннями проти статевої свободи та статевої недоторканності. Для осіб із несформованою системою уявлень про міжстатеві відносини, а також тих, що мають приховані форми сексуальних перверсій така продукція може стати своєрідним навчальним матеріалом, який стимулюватиме їх діяти відповідним чином.

В цьому контексті на увагу заслуговують праці зарубіжних вчених, зокрема тих, які займаються проблемою створення та розповсюдження дитячої порнографії та запобігання сексуальному насильству, що вчиняється відносно малолітніх та неповнолітніх осіб. Зокрема, науковці (Теган Інсол (Tegan Insoll), Анна Оваська (Anna K. Ovaska), Мікко Аалтонен (Mikko Aaltonen), Юха Нурмі (Juha Nurmi) та Ніна Вааранен-Вальконен (Nina Vaaranen-Valkonen) та ін.) також звертають увагу на наявність стійкого взаємозв'язку між оглядом порнографії та наступним вчиненням насильства сексуального характеру. Під час спілкування з користувачами CSAM (Child sexual abuse materials) в межах кримінального провадження було встановлено, що, здебільшого, такі особи зацікавлені в сексуалізації дітей (у тому числі з точки зору їх залучення у якості акторів відеоматеріалів порнографічного характеру – додано нами – В.В.) і регулярному контакті з ними, у зв'язку із чим відеоматеріали такого змісту тільки підсилюють цей інтерес. Таким чином, сталою є думка про те, що особи, які переглядають матеріали, котрі містять ознаки дитячої порнографії знаходяться в групі ризику вчинення контактних кримінальних правопорушень відносно дітей. Водночас, недостатня емпірична база не дозволяє вченим отримати беззаперечні результати. Мета-аналіз, проведений у 2011 році дозволив підсумувати, що 12% осіб, звинувачених у перегляді дитячої порнографії (у т.ч. – з елементами сексуального насильства – додано нами – В.В.) мають судимість за вчинення кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності неповнолітніх. 55% таких осіб вказали на те, що сексуальні кримінальні правопорушення відносно підлітків були вчинені з метою самоствердження. Водночас офіційна статистика зарубіжних країн надає можливість констатувати дещо нижчий показник контактних кримінальних правопорушень, що вчиняються користувачами порносайтів відносно неповнолітніх осіб. На думку вчених, це підтверджує твердження, що офіційні записи надають можливість більш консервативно підходити до оцінки фактичних суспільно небезпечних діянь (переклад з мови-оригіналу джерела – прим. авт. – В.В.) (Insoll, Ovaska, Nurmi, Aaltonen, Vaaranen-Valkonen, 2022: 4). Частими також є випадки збуту неповнолітнім чи розповсюдження серед них творів, зображень або

інших предметів порнографічного характеру, що застосовується з метою розбещення неповнолітніх із наступним вчиненням сексуального насильства.

Прикладом є вирок Козелецького районного суду Чернігівської області від 23 серпня 2012 року (провадження № 1/2508/129/2012р., справа № 2508/5462/2012 р.), відповідно до якого особу обвинувачено у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 156 та ч. 2 ст. 301 КК України за наступних обставин: 6 травня 2012 року, близько 16 години, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, знаходячись на пляжі р. Остер, з метою розбещення малолітніх підсудний демонстрував останнім два журнали з назвами «Leo» за лютий 2005 та червень 2006 років, які згідно з мистецтвознавчої експертизи № 358 від 22 травня 2012 року за змістом відносяться до творів порнографічного характеру та містять зображення порнографічного характеру. 6 травня 2012 року, близько 16 години 30 хвилин, підсудний, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, знаходячись на пляжі р. Остер, з метою розбещення малолітньої, скоїв розпусні дії щодо останньої, які полягали в оголенні її статевих органів, непристойних доторкань до них своїми статевими органами та руками. 6 травня 2012 року, близько 17 години, підсудний, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, знаходячись на пляжі р. Остер, передав для перегляду малолітньому, два журнали з назвами «Leo» за лютий 2005 та червень 2006 років, які згідно з мистецтвознавчої експертизи № 358 від 22 травня 2012 року за змістом відносяться до творів порнографічного характеру та містять зображення порнографічного характеру, які останній приніс до себе додому і зберігав їх там.

В судовому засіданні підсудний пояснив, що 6 травня 2012 року було свято, робити нічого неможна, тому він вирішив поїхати на пляж в с. Жеребецьке Козелецького району Чернігівської області, де протікає р. Остер, з метою поспілкуватися з людьми, які там будуть відпочивати. З собою він у сумці мав два журнали порнографічного змісту, в них були зображення оголених жінок. Ці журнали він знайшов та залишив собі, щоб розглядати вдома самому, наодинці, нікому їх не показуючи. На пляжі р. Остер, куди він приїхав, перебували діти, у зв'язку із чим він вирішив перевірити, наскільки дітям будуть цікаві журнали порнографічного характеру, а також перевірити, чи не виникне в нього під час демонстрації журналів дітям ерекції. Саме після цього він вирішив показати всім вище вказаним дітям два журнали з порнографічним змістом. При цьому пояснив, що дівчинка їх взагалі не дивилася, так як засоромилася. Підсудний стверджував, що зупинився на двох фото оголених жінок, при цьому будь-яких коментарів з приводу цього не надавав.

Після демонстрації двох журналів, у нього виник умисел вчинити розпусні дії відносно малолітньої, і він запропонував їй піти з ним, з метою показати їй щось. Це було відразу після того, як він дітям демонстрував два журнали порнографічного характеру. Малолітня погодилась та пішла з підсудним. Зайшовши в обрив біля річки, він легенько пхнув її, і вона впала на землю. Після цього, він задрав їй плаття та приспустив їй спідню білизну, оголивши сідниці. Після цього оголив свій статевий орган та почав ним торкатися до сідниць малолітньої. Це тривало близько 15 секунд. Після цього, він встав та одягнувся, малолітня одягнула свою білизну. Під час дій з дитиною вона мовчала, на думку підсудного, тому що злякалася. Припинив робити розпусні дії підсудний тому що усвідомив, що потерпіла є малолітньою. При цьому наміру вчинити будь-які жорстокі дії, як-то гвалтувати, підсудний наміру не мав (Вирок Козелецького районного суду Чернігівської області від 23 серпня 2012 року). Отже, вказане свідчить про те, що збут порнографічних предметів може бути реалізований як з метою задоволення власних сексуальних потреб (здебільшого, забезпечення статевого збудження), так і для формування сексуального інтересу у інших осіб з метою їх розбещення, спонукання до вступу у статевий зв'язок тощо.

Окремої уваги заслуговують також Критерії віднесення продукції до такої, що має порнографічний характер, затверджені Наказом Міністерства культури України від 16.03.2018 № 212, в яких вказано, що критерії визначають ознаки, за наявності яких будь-які матеріальні об'єкти, предмети, друкована, аудіо-, відеопродукція, в тому числі реклама, повідомлення та матеріали, продукція засобів масової інформації, електронних засобів масової інформації (далі – продукція), відносяться до продукції порнографічного характеру. У цих Критеріях термін «продукція порнографічного характеру» вживається у значенні, наведеному в Законі України «Про захист суспільної моралі». Продукція відноситься до такої, що має порнографічний характер, за умови, якщо вона відповідає таким критеріям: 1) основний зміст продукції або її значну частину становить демонстрація великим планом статевих органів у збудженому стані або деталізований опис чи демонстрація статевого акту; 2) продукція містить натуралістичне зображення, максимально наближене до реальної анатомії і фізіології людини та її статевого акту; 3) продукція створена виключно з метою статевого збудження її споживачів. Ці Критерії не застосовуються до продукції, визначеної частиною другою статті 4 Закону України «Про захист суспільної моралі» (Критерії віднесення продукції до такої, що має порнографічний характер, затверджені Наказом Міністерства культури України від 16.03.2018 № 212) (виробництво чи розповсюдження документальних матеріалів, художніх творів літератури, мистецтва та культури, які визнані класичним чи світовим мистецтвом, на обіг наукових, науково-популярних, публіцистичних, освітніх матеріалів з питань статі й сексу та виробів сексуального характеру медичного призначення (Закон України від 20 листопада 2003 року № 1296-IV «Про захист суспільної моралі») – додано нами – В.В.). Водночас необхідно зауважити, що, не дивлячись на відносну новизну розпорядчого документу, наведені критерії залишають певний простір для міркувань та суб'єктивного фактору оцінки порнографічної продукції. Зокрема, мова йде про третю ознаку, яка передбачає, що така продукція має бути створена виключно з метою статевого збудження її споживачів.

Так, наприклад, відповідно до Закону України «Про захист суспільної моралі» продукція сексуального характеру також призначена для задоволення сексуальних потреб людини (Закон України від 20 листопада 2003 року № 1296-IV «Про захист суспільної моралі»). В цьому контексті актуальним та відкритим для дискусій залишається питання визначення сутності та змісту сексуальних потреб та їх ототожнення/відмежування від мети статевого збудження. Необхідність у реалізації фізіологічних потреб (у т.ч. – сексуальних) знаходиться на першому рівні піраміди потреб Маслоу. Це можна пояснити тим, що статевої акт є передумовою продовження роду, у зв'язку із чим сексуальна сфера людського життя має бути розвинута в необхідних та допустимих межах. У зв'язку із цим, логічним висновком є те, що задоволення сексуальних потреб у будь-якому випадку передбачає статево збудження у певній мірі. Отже, це дає підставу вважати недоцільним відмежовувати порнографічну продукцію за ознакою мети статевого збудження споживачів.

Таким чином, проведене дослідження дозволило підсумувати, що оцінка матеріалів, які можуть бути віднесені до предмету кримінального правопорушення, передбаченого ст. 301 КК України має проводитись відповідно до наявності таких ознак як: 1) особлива зухвалість, аморальність та вульгарність демонстрованих зображень; 2) ображення честі та гідності людини через її сексуальне приниження (що дозволяє позиціонувати такого роду кримінальне правопорушення як таке, що посягає на суспільні відносини у сфері моральності); 3) спрямування на збудження статевого бажання шляхом відкритої демонстрації статевого акту, статевих органів, а також сексуальних перверсій. Вказані ознаки сприятимуть чіткому розумінню порнографічних предметів як таких, що мають суспільну небезпеку та якісно відрізняються від іншої продукції еротичного та сексуального характеру.

Також на сьогоднішній день уточнення потребує поняття суспільної моралі з метою позбавлення його суб'єктивізму (про що викладено у вищевказаній постанові Верховного суду України). Зміна традицій та культурних цінностей жодним чином не повинна впливати на стале розуміння цинізму та аморальності відкритої демонстрації статевого акту. У зв'язку із цим, наразі оцінка порнографічних предметів відноситься до завдань судово-мистецтвознавчої експертизи, яка відповідно до передбачених критеріїв (здебільшого, саме з урахуванням вульгарності, аморального та натуралістичного змісту такої продукції) відмежовує їх від аналогічних предметів, спрямованих на задоволення естетичних потреб.

Список використаних джерел:

1. Паляничко Д.Г. Загальне поняття порнографії, її види та критерії визначення. Актуальні проблеми держави і права. 2009. Вип. 50. С. 225–232.
2. Рябчинська О.П. Боротьба з розповсюдженням порнографічних предметів і творів, що пропагують культ насильства і жорстокості : автореф. дис. ... к-та юрид. наук : 12.00.08. Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2002. 21 с.
3. Ландіна А.В. Охорона моральності за Кримінальним кодексом України : монографія. Київ : Вид-во «Юридична думка», 2013. 204 с.
4. Закон України від 20 листопада 2003 року № 1296-IV «Про захист суспільної моралі». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15#Text> (дата звернення: 29.01.2023)
5. Войчишена М. Порнографія, продукція порнографічного характеру: теоретико-правовий аспект. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/905494.pdf> (дата звернення: 29.01.2023)
6. Постанова Верховного Суду України від 29 жовтня 2021 року (справа №480/85/19; провадження №К/9901/22248/19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100722852> (дата звернення: 29.01.2023)
7. Науково-практичний коментар статей 300, 301 розділу XII «Злочини проти громадського порядку та моральності» Особливої частини Кримінального кодексу України / В.С. Березняк та ін.; рец.: В.П. Ємельянов, В.В. Лень, В.Ф. Примаченко; ДДУВС. [Б.м]: ДДУВС, 2012. Дніпропетровськ : ПБВ ДДУВС, 26.09.2012. 46 с.
8. Insoll T., Ovaska A. K., Nurmi J., Aaltonen M., Vaaranen-Valkonen N. Risk Factors for Child Sexual Abuse Material Users Contacting Children Online: Results of an Anonymous Multilingual Survey on the Dark Web. Journal of Online Trust and Safety. February. 2022. P. 1–24
9. Вирок Козелецького районного суду Чернігівської області від 23 серпня 2012 року (провадження №1/2508/129/2012р., справа № 2508/5462/2012 р.). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/27996036> (дата звернення: 29.01.2023)
10. Критерії віднесення продукції до такої, що має порнографічний характер, затверджені Наказом Міністерства культури України від 16.03.2018 № 212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0393-18#Text> (дата звернення: 29.01.2023)

References:

1. Palianychko, D.H. (2009). Zahalne poniattia pornohrafii, yii vydy ta kryterii vyznachennia [The general concept of pornography, its types and definition criteria]. Aktualni problemy derzhavy i prava. Vyp. 50. S. 225–232. [in Ukrainian]
2. Riabchynska, O.P. (2002). Borotba z rozpovsiudzhenniam pornohrafichnykh predmetiv i tvoriv, shcho propahuiut kult nasylstva i zhorstokosti [Fight against the distribution of pornographic objects and works promoting the cult of violence and cruelty]: avtoref. dys. ... k-ta yuryd. nauk : 12.00.08. Kyivskiy nats. un-t im. T. Shevchenka. Kyiv. 21 s. [in Ukrainian]
3. Landina, A.V. (2013). Okhorona moralnosti za Kryminalnym kodeksom Ukrainy [Protection of morality according to the Criminal Code of Ukraine]: monohrafiia. Kyiv : Vyd-vo «Iurydychna dumka». 204 s. [in Ukrainian]
4. Zakon Ukrainy vid 20 lystopada 2003 roku № 1296-IV «Pro zakhyst suspilnoi morali» [Law of Ukraine dated November 20, 2003 No. 1296-IV "On Protection of Public Morals"]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15#Text> (data zvernennia: 29.01.2023) [in Ukrainian]

5. Voichyshena, M. (2019). Pornohrafiia, produktsiia pornorafichnoho kharakteru: teoretyko-pravovyi aspekt [Pornography, products of a pornographic nature: theoretical and legal aspect]. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/905494.pdf> (data zvernennia: 29.01.2023) [in Ukrainian]
6. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 29 zhovtnia 2021 roku (sprava №480/85/19; provadzhennia №K/9901/22248/19) [Resolution of the Supreme Court of Ukraine dated October 29, 2021]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100722852> (data zvernennia: 29.01.2023) [in Ukrainian]
7. Naukovo-praktychnyi komentar statei 300, 301 rozdil KhII «Zlochyny proty hromadskoho poriadku ta moralnosti» Osoblyvoi chastyny Kryminalnoho kodeksu Ukrainy (2012). [Scientific and practical commentary on Articles 300, 301 of Chapter XII "Crimes against public order and morality" of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine] / V.S. Berezniak ta in.; rets.: V.P. Yemelianov, V.V. Len, V.F. Prymachenko; DDUVS. [B.m]: DDUVS, 2012. Dnipropetrovsk : RVV DDUVS. 46 s. [in Ukrainian]
8. Insoll, T., Ovaska, A. K., Nurmi, J., Aaltonen, M., Vaaranen-Valkonen, N. (2022). Risk Factors for Child Sexual Abuse Material Users Contacting Children Online: Results of an Anonymous Multilingual Survey on the Dark Web. *Journal of Online Trust and Safety*. February. P. 1–24. [in English]
9. Vyrok Kozeletskoho raionnoho sudu Chernihivskoi oblasti vid 23 serpnia 2012 roku [Verdict of the Kozeletsky District Court of the Chernihiv Region dated August 23, 2012] (provadzhennia № 1/2508/129/2012r., sprava № 2508/5462/2012 r.). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/27996036> (data zvernennia: 29.01.2023) [in Ukrainian]
10. Kryterii vidnesennia produktsii do takoi, shcho maie pornorafichnyi kharakter, zatverdzeni Nakazom Ministerstva kultury Ukrainy vid 16.03.2018 № 212 [The criteria for classifying products as pornographic are approved by Order No. 212 of the Ministry of Culture of Ukraine dated March 16, 2018.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0393-18#Text> (data zvernennia: 29.01.2023) [in Ukrainian]